

Latweschu Awises.

Nr. 23. Zettortdeena 3fha Junii 1848.

No Sehlpils, tai 10ta Mei 1848.

Swehta lai mums irr schi deena, kur mehs Deewam kalpojam, pee basnizas tohna grunts-akmina. Jaw 8 gaddi irr pagahjuschi, ka Sehlpils draudse, kur 3500 dwehfeles no wihrischkas un feewischkas fahrtas peederr, Deewam kalpoja. Rehjas un pehz dauds puhslineem, rakstischanahm un zelleem no augsteem pahrgahdatajeem no Krohna pusses, Pilskunga Baron Kleist un no dsmittu muischu basnizas pahrstahwtaja Staatsratha Baron Wittenheim, pehdigi no Augusta Generalgubernatora un Kursemmes waldischanas tappe pawehlehts, Sehlpils Deewa nammu no jauna zelt un ar tohni puschkoh. Kahda preeziga isskattischana rahdijahs nu teem, kas par 8 gaddeem seema, auka um wissa bahrga laika itt ka us lauka, tikkai rihjas Deewam warreja kalpoht, ko zeenigs Sehlpils rentes-kungs Oberst no Zimianowsky, mihligi par mittelki bij eerahdijis. Lai buhtu bijis ka bijis, taifnibu fakkoht, schi weeta, kautschu behdiga, allaschin bij pildita ar Deewa wahrdi klausitajeem, kas leelä pulka katra svehtdeena sche fanahze Deewam kalpoht garrä un pateefibä. Ir firmi un wezzi ne atrahwahs, nei behrni kas preefsch altara bij pahrlaufami. Ko wehl? Kad nu pehz ta leela darba, schi zaur teefu nospreesta nauda no 3650 rubl. sudr. pehz tahs nosihmefchanas un no buhweschas komissiones islai-steem likkumeem, dascheem par masu rahdijahs, apnehmahs weenprahktig pats Sehlpils deewabihjigs Krohna pagasts, 123 fainneeki no Wezz- un Jaun-Sehlpils, no mahzitaja muischas un no Renneberges, Virspils-kunga muischas un Pifsu muischas scho darbu, eezechle par sawu weetneeku Sehlpils dseadataju Kahrl Feldmann, darbu sawaldiht un liske wissu

sawu mantu par kihlu eekschä, ka tas darbs buhs pehz risses un nosihma labbi nobeidsams. Tur dauds gudribas un apdohmibas klahwaijaga, ja basniza taps itt ka no jauna zelta pehz wezzas mohdes, jeb Guddu skunstes istafita, ar spizzigeem lohgeem un durwim, un tohniis 16 affu augustumä. Ak tawa preeka un jaükuma! — 10ta Mei deenä basnizas augsti pahrgahdataji fabrauze Sehlpils mahzitaja muischä us maltiti un pehz pufsdeneas dauds fungi un lees pulks Latweschu landis dewahs us paschu buhweschanas plazzi. Mihligi par paligu un par apgohdinachanu bij arridsan atnahkuschi Sezzes, Diggennes un Jaunjelgawas mahzitaji, zitti basnizas fungi ne warreja ais darbeem tur nokluht. Buhweschana bij eefahkta 8ta Merz un no pagasta arkitektam Jahnam Heldt no Wahzsemmes uswehleta. Jaw tohna grunts bij pildita, eeksch wezzeem muhreem jaunas durvis un jauni lohgi eelausti, basniza nolihdsinata eekschä, kur stahweht, ar meijahm puschkota, ar baltahm smilktim kaisita. Wiss bij par gohdu sataisichts, irr weeta preefsch tohna grunts akmina pee paschahm durwim, pa kreisu rohku eerhdita. Eeksch grunts-akmina tappe eemuhreta warra lahdite, kur papibrs (pergaments) eekschä ar scheem raksteem:

„Appaksch tahs gohda pilnas waldischanas „muhsu schehliga Keisera, Patwaldineeka wissas „Kreewu semmes, Nikolai Pawlowitsch; „appaksch tahs augstas waldischanas ta Augusta leelkunga Generalgubernatora, Firsta „Italiski, Grafa Sutorow Rimnikski; „appaksch tahs waldischanas ta Kursemmes „Ziwil-Gubernatora, Keisara padohma deweja „no Brevern; ta Kursemmes basnizas teesas „Presidenta Landhofmeistera Baron Klop-

mann; Kursemmes Generalsuperintendenta Kahrl Wilpert; Sehlpils Augusta Krohna basnizas pahrtahwetaja, Jaunelgawas pilskunga Baron Kleist, und simeon muischu Augusta basnizas pahrtahwetaja, Staatsrath Baron Otto Wittenheim; tann laika, kad Sehlpils Sunnakstes mahzitajs Krichjahn Stender draudsi gannija — tappe 1848ta gadda Sehlpils basniza pahrtaita un jauns tohrnis peebuhwehts. Sehlpils Krohna pagast bij pehz pawehleschanas scho darbu pabeigt apnehmeez zaur sawu weetneku, Sehlpils dseedataju Kahrl Feldmann; appaksch aisluhko-schanas tahs no Kursemmes buhweschanas kommissiones suhtama arkitekta Junker un tappe grunts akmins likts ar firfnigu Deewa kalposchanu, kur zitti mahzitaji peepalihdseja un tapat zeenigi dsimtu muischu un rentes fungi ka arridsan leels lauschu pulks bij sapulzejuschees."

Papreeksch dseedaja 119tu dseefmu no janas dseefmu grahmata, tad lassija Sezzes mahzitajs Hesselberg no Dahwida dseefmahm to 100 dseefmu. Tad dseedaja 235 dseefmu w. 1. Sehlpils-Sunnakstes mahzitajs runnaja par teem bihbeles wahrdeem Esra 3, 10—12 un mahzija, ka Deewu jo wairak pee basnizas grunts akmina likschanas buhs peesaukt; ka pee teem leeleem gruhtumeem buhs noskattitees us teem nahkameem garrigeem dwehfeles labbumem, un ka pee Deewa ween tas stahw darbu fwehtih un pasargaht. Nu draudse kaitija us zelleem Tehwu reisi un dseedaja us zelleem dseefmu 115 w. 4. Pehz tam augsti fungi, pehrminderi un teefas wihri muhreja pee basnizas akmina, lahdite ar papihreem un kahdeem naudus gabbaleem muhri tappe eelikta. Bet kad pehz leela faufuma tai brihdi pirmu reisi no debbens fahze straumes tezzeht un leelisti liht, tad ne warreja zittas fwehtas dseefmas wairs nodseedahc nej zittas fwehtas runnas wairs turreht, bet Diggenees jaunais mahzitajs Julius Weyrich pabeigdams Deewa kalposchanu nehmahs dseedahc kollekti un fwehtischanu un beidscht wissi dseedaja 250tu

dseefmu. Zaur scho stipru leetu laudis tappe lohti eepreezinati, jo faufums bij rudsu laukus pahraehmis. Deews atbildeja fwehtidams pehrkohna gaifa un ar leetu un wissi schkihraphs preezigi. Wehl zitti fungi nobrauze us Sehlpils mahzitaja muischu; ammatneeti, kas pee basnizas strahda nonahze tur us wakkariu un pehrminderi un zitti teefaswihri tur tappe pameloti. Kad nu wehl turklaht us rudsu laukeem wissas weetas taggad Deewa apfwehtischanu rahdahs, un laudim labs prahts pee ta darba, tad mehs to wissaugstaiku ne deesgan warram noflaweht par to preeta pilnu deenirau. Nu tad mihi Kursemmes brahli lai pefauzam to Wissaugstaiku ar Dahwida wahrdeem 28, 9. Atpesti tarus laudis, un fwehti taru emanatojamu teesu un ganni tohs, un paugstini tohs muhschigi!

Ch. Stender.

Sirmgalwis un jauneklis.

Lihdsiba.

Pee aissallufchas uppes pakrauja
Bij ittin masa, wezza buhdina,
Kur eekschä sehdeja ar bahlu waigu
Wezz, nabbags, wahjsch, nesphezhigs firm-

galwis —

Wiss dsihwas-labbums tam bij issuddis,
Ar ko wiensch leelijees bij daschu laiku;
So leijas-wehjsch jaw fahla puhst
Un seemai duhfschu apkahrt gruhst.

Jo deenas, jo tas wezzais nonihka,
Sarukka, fakumpa un faschtukka;
Tam mattu-sprohgas nobahla, ka willa,
No wezzuma tam galwa drebbeja —
No wehja luhpas — sohbi trihjeja,
Tik firds wehl bij ar augstahm dohmahm pilna,
Zik leelus darbus maktig
Wiensch sawu muhshu darrijs bij.

Te kahda deenä, kad pagallam schis
Jaw fahla nikht un gurt, tad jauneklis
Stalts, prisch un jauks eenahza pee ta eekschä
Tam waigi itt ka rohses seedeja,
Un azzis swaigsnemh lihdsi spihdeja.
Wiensch fmaididamees stahjahs buhdas preekschä

Ap galwu saltas krohnitis,
Un rohkå pukku puschkitis.

„Labwakkar dehls! nahz eekch', woi
dsirdi?“ —

Tà wezzais to usrunnaja —

„Es preezajohs ar wissu firdi
Tew redseht. Nu tew jaftahsta,
Kà gahjis tewim fawâ laikâ?
Ko sweschâs semmës redseji?

Woi wezzee tur tà nobahl waigâ?

Woi tåpat seed tur jaunekli?

„Ir es no faweeem darbeem arri
Tew leelas leetas stahstifchu,

Ko darrijs. Woi tu to warri?
Nu klaufes mannu padohmu:

Kad fawu dwaschu ahrâ krabzu,
Kà akmens, uhdens faraujahs,

Un sneegs un krusfa lihds ar schlahzu
Pa pillam semmë nogahschahs.“

Jauneklis:

„Bet kad fawu dwaschu es
Lehni laischu gaifa,
Seedus, lappas, pukkites

Wissur ta iskaifa.

Saldas putnu deesminas

Atkann wissâs mallâs;

Wissur jaunas dsihwibas —

Tauni preeki dallahs.“

Sirmgalvis:

Kad krattu fawas mattu sprohgas —

No behrseem, apfehm, wihtoleem

Birst lappas semmë tà kà rohgas,

Un behg, pa grahwreem, schaggareem.

„Ir wisseem swehreem bailes rohdahs,

Tee semmes-allâs apslehpjahs.

Us sweschahm semmehm putni dohdahs,

Tee behg no mannas puhschanas.“

Jauneklis:

„Bet kad fawas sprohgas es

Mihligi pakrattu,

Siltu leetu wehjch atness,

Sach tohp wiss kur stattu.

Wissi putni mahjas nahk —

Swehri ahr' no allahm;

Lustigi wiss dsihwoht sah,
Skumju-nakts pagallam.“

Sirmgalvis:

„Kad es ar fawahm aufstahm rohkahm
Sakampju wissu pafauli,
Tad daudsfreis puscham jasprahgst kohlam,
Wiss tschahbst un brakst nescheligi.
Pats zilweks puhsch un kohpâ raujahs,
Getinnahs beesâ kaschokâ.
Aiskrahfnî behrni eekchâ fchaujahs,
Ne funs dauds ne stahw kaijumâ.“

Jauneklis:

„Mannim dabbu apkampjoht,
Mihli ta usfmeijahs,
Un itt fal das muttes dohd
Meschi, kalmi, leijas.
Lautini lezz kaijumâ,
Preezadamees strahda;
Behrni springe schohgmallâ,
Meitas pukkes stahda.“

Un faule, kamehr fchee tà runnaja,
Tik mihligi un filti spihdeja,
Ka wezzam mehle peelippa pee schohda.
Strafs birsite jaw swipjoht eefahka,
Un schubbe arr pa kruhmeem tschiufsteja,
Un leddus uppê wehlahs tà kà btohdâ;
Pa mallahm uhdens sahla street,
Un leddus-knauki lihds aiseet.

Un filtais mihligs wehjiasch pazehlahs,
Un no ta spahrneem wissur nolaidsahs
Tauls parwassara-gaifs pa wissahm mallahm.
Sals bija nobst — sneegs arri nosudda,
Prett fauli jaunu sahli redseja.
Preeks! aufsta seema bija nu pagallam!
Tik schur — tur leddus-gabbali
Wehl pa-ehnâ bij redsami.

Un jauneklis us wezzo pagreesahs;
Bet ak! tai weetâ neredsjeja tas
Wairs ne ko zittu, ka ween leddas-gihmi.
No azzim affru-straume tezzeja
Tam ahrâ. Un jo faule spihdeja,
Jo issudda wissch pehz ar wissu sihmi,
Un pirma pukke — wisbulis
Bij wiina weetâ isplauzis.

E. Dünsberg.

Teesas fluddinashana.

Us pawehleschanu tafs Keiserfkas Majesteetes, ta Patvaldineeka wissas Kreewu waltsic ic. ic. ic., tohp no Wentespils aprinka teesas, usluhgshananu tafs swiejneezes Gottlieb Elisabet Wienberg, dsumuschas Dawisch, ar assistenti, wissi un ifkatri, kam pee tafs kustamas un nekustamas mantas tafs peeminnetas luhsfejas, un itt ihpschi pee ta minnaa peederrigu nammu us Wentespils pilshrihribas grunti, 1mā kwartali, ar Nr. 106, ar wisseem peederrumeem, kahdas prassishanas woi mekleschanas, lai buhtu kahdas buhdamas, jeb kas dohmatu ko prassift, zaur scho usaizinati un fasaulti, diwu mehneshu starpā no appakschrafstas deenas, prohti

tai 14tā Juhli schi 1848ta gaddā,

ka warredami, woi paschi, woi zaur weetnekeem, assistenteem, jeb pehrmindereem, preefsch püssdeenas schai teesas weetā ar sawahu prassishanahm un mekle shanahm peeteiktees, tafs peerabdischanas par sawahm prassishanahm usrahdiht, un tad fagaidiht, ko teesa pehz likumieem spreidhs; ar to peedraufschana, ka wissus tohs, kas lihs tam peeminnetam terminani ne buhs peeteikuschees, wehlak wairs ne klausihhs.

Rakstihts ar peederrigu appakschrafstu im Wentespils aprinka teesas seegeli, tai 14tā Mei 1848.

(L. S.) A. brihkungs von Rödine, meera-sohgis.
(Nr. 295.) D. Michelsohn, sekretchr.

* * *

Us pawehleschanu tafs Keiserfkas Majesteetes, ta Patvaldineeka wissas Kreewu Waltsic ic. ic. ic., tohp no Preekules pagasta teesas zaur schi wissi tee, kam pee tafs atschaftas mantas ta scheit nomirrusha Ohstelu mahju rentneeka Herrmann un minna seewas Lamise dsim. Willmann kahdas prassishanas, jeb kas tam nelaikim ko parradā, ka arri tee, kas teem peeminne teem laulateem draugeem kahdus wehrtibas papilhrs, jeb zittas leetas kihlā dewuschi, jeb kam no teem nelaikem tahdi papilri jeb leetas kihlā buhtu, usaizinati, wisewehlk lihs 30tu Juhni f. g. pee schihs teesas peeteiktees, jo wehlak neweenu wairs ne klausihhs, bet pehz likumieem spreidhs. Preekules pagasta teesa, tai 30tā April 1848.

(Nr. 71.) ††† Walte Ewald, pagasta wezz.
F. Bluhmann, pag. tees. frihweris.

No Mezzendarbes pagasta teesas tohp wissi tee, kam kahdas taifnas parradu prassishanas buhtu pee ta Mezzendarbes haimneeka Limbu Zehkab Sahlmann, par ka mantu konfurse spreesta, usaizinati, ar sawahm prassishanahm lihs 8tu Juhli f. g. kas par to weenigu un isflehgshanas terminu nolikts, peeteiktees un teesas spreidumi fagaidiht. Mezzendarbe, tai 8tā Mei 1848.

(L. S.) ††† Pagasta wezzakaisz J. Ohssola.
(Nr. 25.) Teesas frihweris Theodor Schulz.

* * *

Krohna Greenvaldes pagasta teesa zaur scho wisseem sinnamu darra, ka pee tafs paschas tafs pee Grantelesmuschas peedallitas, lihschinnigas Jaun-Cezawas Skaidu mahjas us ginst (tas irr: muischas klausibu weetā us naudas makaschanu) isseohlibs; tee isseohlischanas termini irr us to 11to un 12to Juhni f. g. scheit nolikti. Tee spreidumi, pehz kam ta nähju isdohschana notiks, irr pee schihs pagasta teesas eestatami. Krohna Greenvaldes pagasta teesa Sahlite, 22trā Mei 1848.

(L. S.) Peesehdetais Pehter Gallin.
(Nr. 318.) Teesas frihweris H. Henko.

Zitta fluddinashana.

Zaur scho es wisseem sinnamu darru, ka es sawā, appaksch kolonnadeemi (rindahm) atrohnamā dselsu un tehrauda leetu bohdē wissadas surtes dahrgu un lehtu

Ziggarn, schnauzamu

smehkejamu tabaku

no ta passhama fabrika io fungu
Jahna Indrika Hollander un debla

Ribgā,
tik labb leelumā ka masumā pehz fabrika firgu prett kaitamu naudu pahrdohdu. Jelgava, tai 17tā Mei 1848.

G. F. Ucksehe.

Brihw driskeh t.

No juhrmallas-gubernias augstas waldischanas pusses: Hofrathe de la Croix.